

School op de mat

Het dovenklasje in Fass Boye Senegal, zit al lang niet meer op de mat maar in een echte klas. Een groepje enthousiaste kinderen met een enthousiaste leerkracht.

Wat heerlijk om daar even te bivakkeren. Het is geen school, verre van dat. Maar de kinderen leven in hun eigen omgeving, gebaren met elkaar en de mensen om hen heen. Ze leren lezen en schrijven.

Een enorm verschil met een paar jaar geleden, een groepje verwilderde agressieve of juist passieve kinderen, met weinig waardering voor zichzelf en elkaar en weinig waardering voor hen van de omgeving. Nu verzorgd, stralend, vol zelfvertrouwen.

Trots laten ze zien wat ze geleerd hebben. De djembé-lessen volgen ze met veel durf, (wij kunnen wel wat) veel kracht (er sneuvelt nog al eens een vel) en enorm plezier (een schaterlach begeleidt het drummen).

Het laatste nummer dat zij spelen wordt serieus gepresenteerd en heeft klasse.

Dan vertrekken we naar Nouakchott.

Bij de grens zien we een uittocht uit Mauritanië van blanken in campers, dure auto's en op motorfietsen. Geen massa mensen, er zijn nooit veel toeristen in Mauritanië, maar die er wel zijn lijken allemaal te vertrekken. Geen enkele blanke gaat de grens over naar Mauritanië. Dat verkort voor ons de wachttijd, zo dacht ik. Fout. De controle is verscherpt, men wil van alles weten en er ontstaat bijna een genoeglijk gesprek over het land, de politiek, familie, en het werk. We mogen door. Met een schuine blik naar mij volgt de waarschuwing voorzichtig te zijn. Even over de grens passeren we een kleine stoet van vrachtwagens van de UNHCR en even verderop zien we het vluchtelingenkamp. We gaan daar even thee drinken en een praatje maken, zodat we een beter beeld hebben van de situatie. De sfeer is ontspannen, men is blij met de afleiding. Er wordt gebabbeld, gelachen en serieuze gesprekken gevoerd.

In Nouakchott rijden we puur uit nieuwsgierigheid, ondanks onze vermoeidheid, (18 uur onderweg) toch even eerst langs het leer-, werk- en ontmoetingscentrum voor doven. Wat men vrij vertaald: "Huis van doven" wil gaan noemen.

Na een korte nacht staan we niet voor het pand maar zijn we "binnen".

De bouw is flink opgeschoten de aannemer en de dove werknemers doen in verschillende talen enthousiast verhaal. Voor mij is er moeilijk een touw aan vast te knopen. Gebaren, zelf verzonnen, gebrekkig A.S.L., beetje Nederlands en gesproken Arabisch, Pulaar en Wolof wisselen elkaar af en vullen elkaar aan. Lastig, maar deze Babylonische spraakverwarring doet niets af aan de communicatie.

Links van de voordeur is het vertrek dat de bakkerij gaat worden. De bakkerbroers vragen ons waarom niet het hele vertrek betegeld wordt, en wijzen naar het plafond, is toch veel mooier. 'Niet echt nodig dus geen geld voor' is ons antwoord.

'Maar de verf bladdert altijd af in de hitte en dan valt het in het deeg, daarom beter tegelen,' is het weerwoord.

'We verven het plafond niet, dus kan dat niet gebeuren.' Is het laconieke antwoord van Demba. Iedereen lacht en is tevreden. Rechts komt de meubelmakerij. Dat betekent bekleden van matrassen en matrasjes, krukjes en haken om de lange boubou's op te hangen.

Daarachter de drie kantoortjes, het woonhuis voor de directeur (kamer 3x4, slaapkamer 3x3). De douche, WC en keuken is voor allen. Boven is de lesruimte en een timmerwerkplaats moet nog gebouwd worden. Voor het huis komt een klein atelier en een moskeetje: een rechthoekig laag muurtje met een plastic kleed op de grond en een uitsparing voor de voorbidder naar het oosten.

Waarom een moskeetje voor openbaar gebruik?

Ten eerste omdat het goed is voor de mensen om te zien dat dove mensen alles kunnen behalve horen. En ten tweede hebben we een poep- en plasprobleem. De zanderige ruimte voor het huis is vijf meter breed tot de weg. Dat is sinds jaar en dag gebombardeerd tot openbaar toilet, zowel jongens als vrouwen, zakken door hun knieën en doen hun behoefte voor de deur.

Omdat het een toiletstrook geworden is kiept men ook alle afval daar.

Dus de moskee is de oplossing. Daarin en omheen moet het schoon blijven, anders is gebed niet mogelijk. Iedereen tot het kleinste kind respecteert dat.

Op de dovenschool worden we ontvangen onder luid gejuich van herkenning. Door mijn ziek zijn, waren

we later dan beloofd. Voor Afrikanen is dat geen probleem maar de kinderen waren toch wat ongerust of we wel zouden komen.

Het timmergereedschap hebben we met zijn allen uitgeladen. Elk stuk gereedschap wordt bewonderd en genoteerd. De timmeropleiding kan beginnen.

De leraar, een vader van een doof meisje, staat trots naar de uitrusting te kijken, als zijn dochtertje van ongeveer tien hem in gebaren komt vertellen dat zij timmervrouw wil worden, net als haar vader. Lachend zegt Demba 'dat zou een doorbraak voor dit land betekenen'.

Op de markt is een rel uitgebroken. Iedereen mag alleen in de stalletjes handel drijven. Niemand mag op straat zitten of lopen om spullen te koop aan te bieden. Wie het toch probeert wordt de markt afgeslagen en de handel wordt in beslag genomen.

We worden gebeld door de politie. Er zitten een aantal doven op het bureau, een hokje van wat golfplaten en een wankel tafeltje met een stempel en een stempeldoos erop en wat vergeeld papier. De lade staat op de tafel, omdat een van de geleiders is afgebroken. De politieman volgt mijn blik, haalt zijn schouders op en zegt: 'geen probleem zo kan ik beter bij de inhoud'.

'Er is een nieuwe regel door de president uitgeroepen, er mag op de markt geen losse straathandel meer plaatsvinden. Ieder moet op zijn eigen plek blijven. En deze "Gekken" en hij wijst op de dove jongens, negeren dit bevel.'

Ik kijk naar de jongens, die er behoorlijk geslagen en aangeslagen uitzien. Twee met bonte plekken die snel blauw zullen worden, een met een bloedneus, twee met een dichtgeslagen oog. En anderen die met een pijnlijke blik over hun ledematen strijken.

Samen met de dove voorzitter proberen wij de jongens uit te leggen wat de regels zijn. Wij zijn duidelijk geroepen om indruk te maken op de politie, met onze auto en ik als blanke Afrikaan. Of het veel helpt is nog niet duidelijk. Later blijkt dat we nog een taak hebben, namelijk de boete betalen. Demba gaat erop afdingen en uiteindelijk kunnen we de jongens met het betalen van een kwart meenemen.

De jongens bedanken ons duizend maal tot Demba zegt, 'jullie moeten het terug verdienen. Morgenochtend om vijf uur bij het kantoor van Silent Work, moet een vrachtwagen met ziekenhuisbedden en ziekenhuis apparatuur geladen worden. Ik zie jullie daar tot morgen.'

'Deze jongens ziet u niet meer terug', belooft Demba.

De politieman kijkt beteuterd, hij heeft er weinig vertrouwen in. Aarzelend groet hij ons.

Lachend nemen we afscheid van de jongens.